

**ПРОФЕСІЙНА СПІЛКА
ПРАЦІВНИКІВ ВУГІЛЬНОЇ ПРОМИСЛОВОСТІ
У К Р А Ї Н И**

**ПРЕЗИДИЯ ЦЕНТРАЛЬНОГО КОМІТЕТУ
ПОСТАНОВА**

02.07.2020 р.

Пр. № 8-1

м. Київ

**Про виведення з кризового стану
вугільної промисловості України
та дії Профспілки в цьому напрямку**

З самого початку поточного року вся країна перебуває у кризовому стані, який ще більше заглибився за наслідками введення обмежувальних карантинних заходів, пов'язаних з запобіганням розповсюдженню корона вірусної хвороби COVID-19. Що стосується вугільної промисловості, то вугледобувні підприємства, які поки що залишаються впливовими в видатковій частині енергетичного балансу та забезпеченні енергетичної безпеки країни, в період карантину за умов подержання відповідних епідеміологічних вимог могли продовжувати виробничий процес з видобутку вугілля.

Втім, рівень кризового стану підприємств вугільного сектору всіх форм власності виїшов за межі критичного в основному з причин, які мають місце в наливно-енергетичному комплексі України і не вирішуються на протязі останніх років. Це штучно створений профіцит вугілля через імпорт вугілля та електроенергії, скорочення вітчизняного видобутку вугілля та виробництва електроенергії, недосконалість механізму ціноутворення на енергоносії тощо.

Крім того, не забезпечення дієвої ефективної системи розрахунків з підприємствами за відвантажене вугілля та недостатній рівень державної підтримки у державних підприємств, призвело до повної відсутності активів підприємств, зростання кредиторської заборгованості, в тому числі боргів з оплати праці працівників, які без вжиття відповідних заходів до кінця року значно зростають.

В результаті виведення причин значна кількість шахт, як державних так і приватних, починаючи з березня місяця по цей час повністю або частково припинили видобуток вугілля, відправляючи працівників у простій з оплатою відповідно до законодавства. Частина працівників, що знаходяться у простой коливається від 10 до 45 відсотків загальної чисельності вугільного сектору, яка складає на даний час 77,5 тисяч.

Рівень оплати простою на тривалій час апріорі не може забезпечити навіть мінімальні потреби життєдіяльності працездатних людей та їх родин, винтовхуючи їх за межі бідності. Особливо в тяжкому стані опинилися...

працівники державних підприємств, які не залучені до виконання критичних функцій по забезпеченню виробничої діяльності з видобутку вугілля і відправлені у вимушеній простій на період карантину. Оплата за період простоїв таких працівників не здійснюється взагалі за браком у підприємств коштів від реалізації вугілля. Вимоги професійкових органів всіх рівнів щодо забезпечення права на оплату цієї категорії осіб залишаються без належної уваги та вирішення з боку відповідних міністерств, від яких надходять суто формальні відписки навіть у відповідях на виконання доручень Кабінету Міністрів України.

Це призвело до неминучого посилення соціальної напруги у трудових колективах, збільшення навіть в умовах карантину кількості всякого роду акцій протесту, наростання суспільної агресії, непокори та недовіри до влади, про що свідчать багаточисельні звернення від трудових колективів та професійкових органів до всіх гілок влади та Президента України.

Слід відзначити, що укорінена система постійних змін складу Уряду України, проведення невиважених експериментів відомчої реорганізації та невизначеності щодо ефективних кадрових призначень на всіх рівнях, основною причиною системної кризи вугільного та енергетичного сектору економіки. За таких обставин відсутні умови прагматичного державного бачення концепції трансформації вугільної промисловості, фахового націлювання комплексу заходів для подолання галузевих кризових явищ та забезпечення сталої діяльності всіх підприємств паливно-енергетичного комплексу України, в тому числі що передбачені Рішеннями Ради національної безпеки і оборони України, введеними в дію Указами Президента України.

Особливу стурбованість Професілки на теперішній час викликає питання кадрового забезпечення апарату Міненерго України та керівництва державних вугледобувних підприємств професіоналами, які мають достатній досвід роботи у вугільній галузі. Невизначеність та незатвердження у продовж тривалого часу кандидатури на посаду профільного міністра, його заступника і керівника департаменту вугільно-промислового комплексу не дає можливості ведення конструктивного, професійного та соціального діалогу. Така ситуація блокує оперативне вирішення сьогоденних проблем, поглиблюючи ще більше критичність ситуації на підприємствах галузі.

Однак не можна не відзначити й позитивні зрушення в діяльності чинного Уряду, а саме давно очікуване шухтарям розуміння та увага щодо необхідності та невідкладності вирішення проблемних питань вугільної галузі.

Так в квітні поточного року Кабінетом Міністрів України було прийнято Постанову № 312 про створення Антикризового енергетичного штабу на чолі з Прем'єр-міністром України Д.Шмигалем, до складу якого увійшов голова Професілки В.Турманов.

З моменту створення штабу проведено три засідання. До кожного засідання Професілкою з урахуванням узагальнених пропозицій територіальних та первинних організацій до штабу надавалися переліки першочергових проблем, які вимагали негайного вирішення на рівні Уряду, з відповідними пропозиціями щодо шляхів їх вирішення.

За результатами роботи Антикризового енергетичного штабу Урядом вже вжиті окремі заходи з питань стабілізації роботи паливно-енергетичного комплексу, які прямо, або опосередковано спрямовані на вирішення проблем безпосередньо вугільної галузі, зокрема:

- створено Міністерство енергетики України шляхом відокремлення функцій по захисту довкілля до новоствореного міністерства;

- створений Координаційний центр з питань трансформації вугільних регіонів з включенням до його складу представників Профспілки, в тому числі від профспілкових організацій з відповідних вугільних регіонів;

- затверджено Прогнозний баланс електроенергії об'єднаної електроенергетичної системи України на 2020 рік;

- частково виправлена ситуація з виплати заробітної плати працівникам підприємств державної форми власності шляхом перегляду строків спрямування бюджетних коштів на перше півріччя поточного року;

- прийнято рішення щодо припинення з 15 травня імпорту електричної енергії з Російської Федерації та Республіки Білорусь;

- вжиті деякі заходи щодо зменшення профіциту вугілля та створення умов для його реалізації шляхом прийняття рішення щодо надання вугільним ТЕС пріоритету використання вугілля замість газу та мазуту.

Але безвідповідальність та неприпустиме з точки зору чинного законодавства ігнорування прийнятих урядових рішень з боку окремих відповідальних структур призводять до зволікання часу та різного роду маніпуляцій з їх реалізації, що значно уповільнює отримання кінцевого результату або веде до втрати його взагалі.

При цьому нехвало важливе негативне значення має усунення профільного міністерства від виконання функцій з координації діяльності підприємств паливно-енергетичного комплексу всіх форм власності, включаючи підприємства, які займаються збагачуванням вугілля, та запровадження цілісної державної політики у секторі економіки, що забезпечує енергетичну безпеку та незалежність країни.

На сьогодні ситуація з відвантаженням, реалізацією і розрахунками за вугільну продукцію набирає критичних обертів.

Заборгованість з виплати заробітної плати працівникам мають всі державні вугледобувні підприємства, станом на 1 липня вона складає понад 270,0 млн. гривень.

Станом на 1 липня на державних вугледобувних підприємствах залишок вугілля на шахтних складах дорівнює 201,3 тис. тонн, на збагачувальних фабриках – 31,4 тис. тонн, а всього по Міненерго залишки вугілля складають – 232,7 тис. тонн.

На приватних підприємствах ДТЕК Енерго, завдяки затвердженню у квітні поточного року Прогнозного балансу електроенергії на 2020 рік, ситуація частково покращилася. З 1 червня відновлено вугледобуток і збагачення вугілля на підприємстві ПрАТ «ДТЕК Павлоградвугілля». Разом з тим, орендне підприємство ТОВ «ДТЕК Добропіллявугілля» продовжує виходитися у простой з 1 квітня поточного року з оплатою у розмірі тарифної ставки.

За інформацією організаційних ланок Профспілки ситуація на вугільних підприємствах стабільно погіршується, працівники відмовляються працювати без оплати за працю. Протягом червня продовжуються акції протесту трудових колективів на підприємствах і в шахтарських регіонах - ТОВ «ДПЕК Доброїллявугілля», шахта «Краснолиманська», на якій окремими структурами здійснюється рейдерські захоплення майна та нагнітання напруги у трудовому колективі. Доведені до крайності шахтарі ПАТ «Шахта «Надія» провели триденну акцію протесту в місті Києві під стінами Міністерства України, Кабінету Міністрів України та Офісу Президента України.

Минуло чотири місяці з моменту зустрічі працівників вугільної промисловості України з Президентом України В. Зеленським, на якій обговорювалися питання вжиття невідкладних заходів по зупиненню подальшого поглиблення кризи і хронічних порушень прав працівників на оплату праці та їх соціально-економічних гарантій, надані відповідні доручення Кабінету Міністрів України. Однак, більшість проблемних питань діяльності вугледобувних підприємств галузі залишилися без вирішення.

Зокрема, це стосується основних позицій, без яких зупинка руйнації вугільної галузі не буде можливою:

- забезпечення повноти реалізації та своєчасність розрахунків за відвантаженою вугілля та спожитою електроенергією;

- внесення змін до Державного бюджету України на 2020 рік, якими передбачити кошти на реформування вугледобувних підприємств та погашення заборгованості з заробітної плати працівникам державних підприємств;

- виконання Указу Президента України від 2 грудня 2019 року № 874, яким введено в дію Рішення Ради національної безпеки і оборони України від 2 грудня 2019 року «Про невідкладні заходи щодо забезпечення енергетичної безпеки» з метою новного погашення заборгованості із заробітної плати працівникам державних вугледобувних підприємств;

- затвердження та оприлюднення прогнозного балансу виробництва і споживання вітчизняної вугільної продукції на поточний та наступні до 2024 роки;

- із залученням сторін соціального діалогу вугільної галузі, науковців, місцевих органів влади закінчити напрацювання стратегії реформування та розвитку підприємств вугільної галузі, державної та регіональних програм соціальної підтримки працівників ліквідованих шахт та населення шахтарських регіонів;

- прийняття змін до чинного законодавства щодо:

- списання боргів за спожитою електроенергією вугледобувними підприємствами за минулі роки;

- списання (реструктуризацію) боргів підприємств вугільної галузі до фондів загальнообов'язкового державного соціального страхування та бюджетів всіх рівнів, що непогашені станом на 01.01.2020 року, а також заборгованості підприємств з відшкодування Пенсійному фонду України фактичних витрат на виплату та доставку пільгових пенсій;

- внесення змін до персоніфікованого обліку у системі загальнообов'язкового державного пенсійного страхування щодо зарахування до страхового стажу всього періоду праці працівників, протягом якого у цього буди нараховані, але несплачені роботодавцем внески до Пенсійного фонду України;

- удосконалення механізму зарахування поточних платежів з ССВ до Пенсійного фонду України без заліку їх в рахунок пенсії за минулі роки, а також пені та штрафів.

На підставі викладеного, Президія ЦК Профспілки **ПОСТАНОВЛЯЄ**:

1. Відзначити малу ефективність вживаних заходів щодо стабілізації ситуації і забезпечення умов стабільної роботи вугледобувних підприємств та погашення заборгованості з виплати заробітної плати працівникам.

2. Голові Профспілки Турманову В.І. за дорученням Президії ЦК Профспілки звернутися до:

2.1. Президента України Зеленського В.О. стосовно проведення під його головуванням наради з вирішення нагальних проблемних питань вугільної галузі.

2.2. Прем'єр-міністра України Шмигала Д.А. щодо:

- проведення першого засідання Координаційного центру з питань трансформації вугільних регіонів України;

- подання на розгляд Верховної Ради України кандидатури на призначення Міністра енергетики України;

- призначення заступника Міністра енергетики з питань вугільно-промислового комплексу;

2.3. Голові Фонду державного майна України Сенниченка Д.В. стосовно забезпечення ПАТ «Центрперго» повних розрахунків із державними вугледобувними підприємствами за відвантажене вугілля.

2.4. Генерального директора ТОВ «ДТЕК» Тимченка М.В. з пропозицією проведення невідкладної зустрічі з представниками Профспілки та профспілковим активом Добропільської територіальної організації, на якій розглянути шляхи виходу із простою вугледобувних підприємств ТОВ «ДТЕК Добропільвугілля» та забезпечення їх подальшої стабільної діяльності.

3. Вимагати від В.о. Міністра енергетики України Буславень О.А. забезпечити:

- призначення керівника департаменту вугільно-промислового комплексу;

- затвердження та оприлюднення прогнозного балансу вугілля та вугільної продукції до 2024 року;

- підготовку і надання Профспілці розрахунків обсягів видатків державного бюджету на 2021 рік необхідних на вугільну галузь з урахуванням модернізації вугледобувних підприємств, завершення будівництва шахти «Нововолинська №10», а також повного погашення заборгованості із заробітної плати всім категоріям працівників підприємств державного сектору вугільної промисловості;

- невідкладне проведення узгоджувальних заходів з відповідними центральними органами виконавчої влади з питання можливості спрямування бюджетних коштів, які одержують державні вугледобувні підприємства, на виплату та погашення наявної заборгованості із заробітної плати всьому трудовому колективу вугледобувних підприємств, а не тільки працівникам, які пов'язані з видобутком вугілля, з наданням пропозиції до Кабінету Міністрів України щодо внесення змін до чинного законодавства з цього питання;

- фінансове збалансування роботи підприємств галузі з додержанням затвердженого прогнозного енергетичного балансу, зокрема стовідсоткового зобути і своєчасних розрахунків за відвантаженою готовою вугільною продукцією;

- новітнє погашення до 28.08.2020 року заборгованості з виплати заробітної плати працівникам всіх категорій державних підприємств та своєчасної її виплати в подальшому;

- підготовку та внесення перед Кабінетом Міністрів України змін до чинного законодавства в частині реструктуризації та ліквідації заборгованості підприємств до бюджету та соціальних фондів;

4. За відсутності реальних дій Держави і наявних зрушень щодо стабілізації ситуації у вугільній промисловості, Президії ЦК Профспілки, із врахуванням стану епідеміологічної ситуації в Україні, визначитися стосовно проведення акції протесту представників трудових колективів підприємств галузі з залученням колективів енергогенеруючих компаній та підприємств інфраструктури за місцем знаходження таких підприємств.

5. ЦК Профспілки посилює інформаційну діяльність шляхом поновлення проведення регулярних селекторних нарад в системі відеоконференцзв'язку з профспілковими організаціями.

6. Головам профспілкових організацій усіх рівнів довести до відома трудових колективів дане рішення Президії ЦК Профспілки.

7. Дану постанову направити Президенту України, Прем'єр-міністру України, Міністру енергетики України, Фонду державного майна України, ТОВ «ДТЕК», ТОВ «Метінвест Холдинг», Всеукраїнському об'єднанню організацій роботодавців «Федерація роботодавців паливно-енергетичного комплексу України», Федерації профспілок України та Національній службі посередництва і примирення.

8. Контроль за виконанням цієї постанови покласти на Президію ЦК Профспілки.

Голова Профспілки

В.І. Турманов